

Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Dil Üstünde Özdeyişler

Aphorisms on Language in the Field of Information and Records Management

Hasan S. Keseroğlu*

Öz

İnsanın insan olma özelliklerinden birisi de kullandığı dili ve yabancı dilleri öğrenme becerisidir. İnsan dildeki yaratıcılığını düşünce gücünden çok kültürün ona izin verdiği dilin sınırları içinde kullanır. Kavramları kurduran, yani dili oluşturan da dil ile özdeş sayılan düşünce, mantık, bilgi, anlam, kültür, toplumdur. Bilgi ve Belge Yönetimi alanında dermeye katılan her yazılı yapıtı bilgi uzmanı tarafından dilinin özellikleri bağlamında nitelenir/tanımlanır, sınıflandırılır ve konu başlığı/dizin kavramı verilerek kullanıcıya sunulur. Bilgi uzmanı, dili yalnız bir araç, kurallar bütünü (dilbilgisi) biçiminde sınırlamadan düşünce, anlam, kültür ve kullanıldığı toplumun özellikleriyle değerlendirir. Eline aldığı kaynak amaç-anlam bağlamında dil ile yeniden anlamlandırılıp, adlandırılır. Bilgi ve Belge Yönetimi - dil ilişkisini aforizmalar (özdeyişler) biçiminde denemek isteyen bu çalışma, bilgi uzmanlarının dil-anlam-kültür bağlamında farkındalık ve duyarlıklarına katkı sağlamayı ummaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dil; anlam; kültür; düşünce; kütüphane; kataloglama; bilgiye erişim; bilgi uzmanı, bilgi ve belge yönetimi.

Abstract

One of the characteristics that makes human beings human is the skill of learning their own language and other languages. Human creativity in the use of language is the result not so much of the power of thought but of the limits, the culture places on the language. It is thought, logic, knowledge, meaning, culture and society that form language, that constitute concepts. Each written work added to the field of Information and Records Management is defined/described, classified and made available to the user through subject headings/indexing concepts assigned by the information specialist in the context of the language characteristics. The information professional does not evaluate language as a tool and set of rules (grammar) alone, but with the characteristics of thought, meaning, culture and society in which it is used. A source is re-interpreted and named with language in the context of purpose-meaning. The present work, while trying to define the Information and Records Management-language relationship with aphorisms, aims to contribute to the information professional's awareness and sensitivity in the context of language-meaning-culture.

Keywords: Language; meaning; culture; thought; library, cataloging; information retrieval; information professional; information and records management.

* Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. e-posta: hasankeseroglu@gmail.com
Prof. Dr., Kastamonu University, Department of Information and Records Management

Aforizmalar

- Dil, bilgi ve belge yönetimi alanının özgünlüğünü dışarıya taşıyan en temel araçtır.
- Bilgi ve belge yönetimi alanının abecesi dil-anlam bağlantısını anlamakla başlar.
- Bilgi ve belge yönetimini diğer bilim alanlarından ayıran yanı ve özü bilgiye erişimde kullanılan dildir.
- Bilgi ve belge yönetiminde dil, dilin araç, kurallar bütünü (dilbilgisi) ya da iletişim aracı olma ötesinde öncelikle toplum, anlam, mantık ve kültür olarak anlaşılması gerekir.
- Bir yapıtı birkaç kavramda özetleyerek erişime açmak bilgi ve belge yönetimi alanının özüdür.
- Kültürün bir adı da dildir. Dilin bir adı ise kültür.
- Bilgi merkezinde dile gelen o merkezin kültürel donanımıdır.
- Her bilgi merkezi çokkültürlülüğün tipik bir örneğidir.
- Bilgi merkezi bilgi arayanın gereksinimlerine dil ile karşılık verir.
- Bilgi merkezi bilgisini dil ile kurar, dil ile düzenler.
- Bilgi merkezi kendi iç mantığını dil ile kurar.
- Bilgi uzmanı kaynağı sembollerle düzenler, kavramlarla erişimi olanaklı kılar.
- Bilgi uzmanının yorumu kaynağın anlamını kuşatır.
- Dil, akıldan başka bir yetkenin boyunduruğunu onaylamayan bir özgürlük yoludur.
- Bilgi uzmanının genel kültür donanımı kavramların zihinsel varlığına katkı sağlar.
- Bilgi merkezinde kullanılan her sözcük bilgi uzmanının sorumluluğunu koyar ortaya.
- Kişinin bilgisi kadar bilmesi zihinsel kavram zenginliği ile orantılıdır.
- Bilgi uzmanı yazılı kaynağı dil ile anlar ve dil ile ifade eder.
- Bilgi uzmanı anadil dışındaki dil ile kullanıcıya bilgi ipuçları sunmaya kalkışıyorsa o dilde bilginin bozulmasına da yol açıyor demektir.
- Bilgi uzmanı dil ve dilde anlam avcısıdır.
- Dili ile düşünemeyen bilgi uzmanı kullanıcıyı düşünemez.
- Dil, bilgi uzmanının aklı, beyni ve belleğidir.
- Anlamı yakalayamayan bilgi uzmanı mesleğin özünden de uzaklaşır.
- Dilde kavram çağrışımları toplumlarda birbirinden ayrımlıdır.
- Bilgi uzmanı kendi toplumunun kavram çağrışımlarını en iyi bilendir.
- Düşünce eylemi dilin sunduğu sınırlar içindedir.
- Dilin derinliklerine kulaç atamayanlar sığ anlamlarda güçlük çeker.
- Dil düşüncenin eleştiri gücü olarak bilgiye katkı sağlar.
- Bilginin düzenlenmesinde kes-kopyala-yapıştır her zaman başarıya taşımaz, dahası kendi kültürünü yadsımaya kadar götürebilir.
- Bilginin düzenlenmesinde kes-kopyala-yapıştır çok kez kendi aklına güvenememe ile açıklanabilir.
- Dilsel düşünce olmadan anlam kavranamaz.
- Mantıksal bağlamından sıyrılan mesleki öz olgularında bozguna uğrar.
- Dilde anlamı kavranamayan bilgi, bilgi değildir.
- Anlamı kavranamayan dilde bilgi üretilemez.
- Anlamı kavranamayan dildeki bilgiyi anlamamıza yabancı bilgi merkezleri katkı sağlasalar da, anlam yabancı dilin sınırları ve kültürü içindedir, bizim/anadilin değil.
- Anadilde yazılan anadilin kültürünü yabancı dilde yazılan da yabancı dilin kültürünü taşır.
- Her dil bir toplumun ürünüdür, her toplum da bir dilin.
- Hiçbir dil başka bir dili küçümseyecek yetkinlikte değildir.
- Dilin bilgi olması her konuşan - yazanı bilge yapmaz, dile yapışık anlamın zihindeki varlığıdır bilgi.
- Anadilini sevmeyen, bilgi ve belge yönetimi alanından uzak durmalıdır.

- Bütün diller ama bütün diller uydurmazdır. Uydurulanın kaynağı da toplumun kültürel yapısını oluşturan yaşama ortamı, koşulları ve mantıksal çıkarımıdır.
- Hiçbir kutsal kitabın dili Tanrı dili değildir. Bütün kutsal kitaplar indikleri toplumun dilindedir.
- Dilinden yakınının yapması gereken tek şey yeni sözcükler üretip, önermek olmalıdır.
- Dil anlam olarak genişlediği gibi daralabilir de.
- Okurken zihnimizde oluşanlar dilin düşünce ve düş gücüne etkisidir.
- Dil toplumdur, yaşadığımız coğrafyadır.
- Eskimolar kar yağışını 250 değişik biçimde betimlerler; Ekvator çevresindekilere bunu anlatmak olanaklı mıdır?
- Aynı anlam her zaman yaşanmaz dil ile denenebilir.
- Dile gelmeyen bilinemez, dil bilgiye, bilgi dile yapışıktır.
- Okurken sembollerle anlama varırız, anlam ise sembollerle zihnimizdeki dilsel kavramlardır.
- Anlamayan dilin sembollerinden yoksun olandır.
- Dil düşünceyi, düşünce bilgiyi, bilgi mantığı, mantık anlamı tetiklese de kısaltılmış adı kültürdür.
- Düşünmek, kültürün zihnimizde kurduğundan ayrı bir durumla karşılaşması demektir.
- Dil yorgunu olunmaz.
- Çok yabancı dil bilmeli ama bilginin sınırı anadildir.
- Dilini sevmeyen kendini sevemez.
- Dilinde, başka dilleri değiştirmeden okuyarak açıklama yapan zavallılar.
- Genel olarak dildeki savrukluk anadilin bedavalığındandır.
- Dil, kişinin ruhsal durumuyla ürer, anlama bürünür ve sıralanır.
- Dilin dini olmaz. Türkler önce Şamanlık inancını, ardından Budizmi, Manihaizmi, Zerdüştlüğü, Hıristiyanlığı ve İslâmiyeti almış ama hep Türkçe konuşup, yazmışlardır.
- Yazılı olanı var kılan dildir / Yazıyı doğuran dildir.
- Dil bilginin aynasıdır.
- Konu başlığı ya da dizin kavramlarını anlam olarak tartmadan hizmete sunmak, hem eldeki yapıya hem bilgi arayana hem de mesleğe karşı en büyük haksızlık, kendine karşı da saygısızlıktır.
- Dil yaşamı kavrayış, kavrayışı anlamlandırmadır.
- Dile gelen düşünce kültürün olurunun almış olandır.
- Yaşamın anlamı, ister duygusal duyumsamalarımız ister düşünsel çıkarımlarımız olsun dille kendimize fısıldadığımızdır.
- Sınıflama, yaşamı, dünyayı dilde kavrama çabasıdır.
- Sınıflama, anlama, adlandırma ve anlam verme çabası sonucu doğar.
- Her bilim insanı, felsefecinin bir sınıflama dizgesi olmuş; her arşiv ve kütüphane de sınıflama yaparak elinde bulunan bilgiyi düzenlemiştir.
- Sınıflama anlam yüklenen bilginin düzenli biçimidir.
- Bilgi uzmanı sınıflama eylemiyle anladığını yeniden adlandırıp, anlamlandırır.
- Her bilgi uzmanı anlam avcısıdır.
- Anlam avcılığı karşılıklı konuşmalarımızın zihinde özetlenmesi, gazetede minicik ya da uzun bir haberin tek sözcükle adlandırılması alıştırmalarıyla başlayabilir.
- Lise felsefe öğretmenim Celal Akaslan “her şeyin başında anlamak gelir” derdi. İş anlamak üstüne kurulu olan bilgi uzmanlarına ne mutlu, anlamakla yetinmeyip yeniden anlam yükleyerek, anlamlandırır.

Sonuç

Dil, insanın günlük yaşamı alışkanlıkları ötesinde, düşünceden bilgiye, mantıktan geleneğe, iletişimden topluma bütün özellikleri kapsayan bir alandır. İnsanın özgürlüğü gibi tutsaklığı da dile bağlıdır.

Dilin gücü kitaplar dolusu anlatılabilir. Ben de bu konuda çalışırken düşüncelerimi değişik bir biçimde dile getirmeyi denemek istedim. Buradaki düşünceler (aforizmalar), Bilgi ve Belge Yönetimi alanıyla doğrudan ilgili olmayan kaynaklarla ortaya çıktı. Bilgi ve Belge Yönetimi alanında bu türden denemeler, mesleğimizin dil ile ilişkisini ve dilde ne denli derinleşirsek başarımızın da o kadar artacağını göstermek açısından önemsenmelidir kanısındayım.